

קטעים למפקד לדיון ושיח

"לכו אל ספרי החללים, הם רבים יותר מן הספרים המהללים את הניצחונות. אנחנו עם אשר האנדרטאות שהקים לא היו אף פעם אנדרטאות ניצחון. על האנדרטאות שלנו חקוקים שמות הנופלים. אצל עמים אחרים תמצאו שערי ניצחון, ואילו סמלי הגבורה שלנו הם דווקא; מצדה, תל-חי וגטו ורשה - מקומות שבהם אמנם הפסדנו בקרב, אבל ניצחנו במלחמת הקיום של העם. דורנו ידע צער ודמעות. שכלנו בקרבות השחרור והתקומה את מיטב רעינו, בנים ובנות, שנפלו בכל מערכות ארץ-ישראל. דורנו ידע אימה, רצח ואת העמידה על הדם. למדנו לקח. לכן אנו מעלים את מחיר חיינו בעולם עוין וחסר רחמים, לכן אנו גאים כל-כך בחירותינו ונכונים להגן עליה.

אנחנו עם שוחר שלום אשר אינו רוצה במלחמה. אבל כל הקורא אותנו אל הקרב, ימצא בנו אויב קשה עורף. אנו יורשים את ההיסטוריה שלנו, את כולה: את החרפה והקלון, התהילה והגאווה. אנו בני דור אשר בחייו חברו יחדיו השיח על העם היהודי שנהרג ומגילת העצמאות המבשרת את תחייתו. "

נאום הרמטכ"ל רא"ל דוד (דדו) אלעזר ז"ל, יום השואה, 1973

שאלות לדיון

- מה מייחד את ההנצחה בישראל על פי הרמטכ"ל דוד אלעזר?
- מדוע סמלי הגבורה שלנו הם מקומות בהם הפסדנו בקרב?
- זה נאום שנערך כחצי שנה לפני מלחמת יום הכיפורים. האם לדעתכם דדו היה אומר זאת גם במציאות שאחרי המלחמה הקשה?
- באיזו מידה אנחנו גם כיום מכירים בסוגיית המחיר הנלווה לקיומנו כאן, ואוחזים בפרספקטיבה שעליה מדבר דדו?

"החיילים הצעירים שמתו לא ידברו,

הם אומרים:

צעירים היינו ומתנו -

זיכרונו!

הם אומרים:

מיתותינו לא שלנו הן,

כי אם שלכם,

ואשר תעשו מהן -

רק הוא יהיה משמען.

הם אומרים:

הנה ציווינו לכם את מיתותינו,

תנו להן את משמען:

תנו להן קץ למלחמה ושלוש אמת,

תנו להן ניצחון הגומר מלחמות

ועושה שלום.

תנו להן את משמען.

כי צעירים היינו, -

אומרים הם.

מתנו - זיכרונו, אתם החיים!"

שאלות לדיון:

- אלו שמתו כבר אינם... ואלו הזוכרים, למה הם מצווים, לפי השיר?
- מה הכוונה ביחס לנפילת החיילים: 'ואשר תעשו מהן רק הוא יהיה משמען'?
- זהו אחד משירי הזיכרון המפורסמים ביותר אשר נכתב בעקבות מלחמת העולם הראשונה. באיזו מידה גם בחלוף למעלה ממאה שנה מאז נכתב קריאתו עודנה רלוונטית?

"החיילים הצעירים שמתו", ארצ'יבלד מקליש

"לכוחות המגן של ישראל נועדו תפקידים שאין צודקים מהם. כלום יש בין שליחויותיו של המין האנושי תפקיד נעלה והומאני יותר מאשר הצלת נפש, ובייחוד כשמדובר בהצלתו של עם שלם? כלום אפשר להעלות על הדעת מעשה הומאני יותר מאשר מסירות נפש למען הגנת הזולת?"

יגאל אלון, צבא עם הומאני

שאלות לדיון:

- כיצד מצדיק אלון את קיומם של כוחות המגן (מערכת ביטחון) במדינת ישראל?
- איך גופים שתפקידם הפעלת כוח ולחימה נחשבים מבחינתו כגופים הומאניים?
- האם אתם מזדהים עם תיאור התפקיד שלכם כתפקיד נעלה?

שאלות לדיון:

- מה הכוונה שיסודו של האדם החי הוא מהאדם המת?
- למה הכרה קשה כזו מחייבת את האדם החי?
- כנראה שזו היתה התודעה בתש"ח, כאשר אחוז מהאוכלוסייה נהרג, והמלחמה הייתה על עצם הקמת המדינה... אבל האם גם כיום אנחנו חשים כך?
- והאם זה בכלל שלילי לדעתכם שכיום זהו כבר לא ממש 'טבע העת ודינה'? כיום איננו 'סוחבים' על כתפנו משא כבד שכזה ואולי זה בעצם שינוי לחיוב?
- מה בכל זאת היינו רוצים לשמר מתפיסה זו?

וְאִישׁ חַי אֶל לְבוֹ סָח, מִנְּגִד עֶבֶר
קָרַב. יָדוֹ אֶת דִּינָהּ חוֹתְכֶת.

וְאַתָּה אֶל תֹּאמַר: יְסוּדֵי מַעֲפָר.

יְסוּדָהּ מִן הַזֶּר שֶׁנִּפְל תַּחֲתֶיהָ.

יְסוּדָהּ מִן הַזֶּר. יְסוּדָהּ מִן הַחַי

שֶׁנִּפְל בְּקִרְבוֹת הָעָרִים אוֹ הַגְּיָא.

[...]

זֶהוּ טָבַע הָעֵת וְדִינָהּ. כְּמוֹ תִּנְאִי

וְכִמוֹ חֶק בַּל יוֹפֵר קִבְעָה הִיא

כִּי יִהְיוּ בְּעוֹמְסִיָּה אִישׁ מִת וְאִישׁ חַי

כָּךְ נוֹשְׂאִים הֵם בְּמוֹט בְּשָׁנָיִם.

כָּךְ נוֹשְׂאִים הֵם בְּמוֹט בְּשָׁנָיִם,

נְכָרִיִּים וְאַחִים כְּמוֹ אֵשׁ וְמַיִם.

הָאִישׁ הַחַי / נתן אלתרמן